

& eo casu voluit & disposuit quod ultimus, qui supererit ex descendantibus ipsius Magnifici Domini, testatoris masculis legitimis & naturalibus nullis ex eo superstitionibus liberis possit sibiique licet, & teneatur & obligatus sit adoptare seu arrogare in filium quemcumque voluerit ex eius libitum & electione de descendantibus ex filiabus femininis prefati Magnifici Domini testatoris & Do. Aemilij sui filij & aliorum si qui nascentur ex prefato Do. testatore, si quis tunc erit in humanis, &c. His verbis manifeste constat testatorem vocasse filios masculos ex suis filiabus natis. Nec dicitur testator, voluisse quidem dictos suos nepotes ex suis filiabus posse adoptari seu arrogari ab ultimo illo masculo a se descendente, atque ita voluisse, quod D. Aemilius iunior potuerit sibi adoptare seu arrogare filium masculum D. Hippolitae vel alterius ex filiabus ipsius testatoris. Non tamen testatorem disposuisse, quod D. Rectores Hospitalis possent eligere unum ex dictis filiis masculis filiatum ipsius testatoris. Nam respondetur, quod immo testator dedit facultatem eligendi etiam hoc in casu dictis Dominis Rectoribus, quemadmodum colligitur ex illis verbis scriptis in fine dicti primi gradus & casus, quae ita leguntur. Et successus temporibus, quando cumque deficientibus ex dictis descendantibus masculis legitimis, & naturalibus fiat electio intelligitur etiam a Dominis Rectoribus, non eligente ultimum masculo descendente, vt dixerat testator paulo post supra vijnus ex filiabus feminis ex descendantibus feminis legitimis, & naturalibus, & ita successus & perpetuis temporibus, & in omnibus facultatis seruetur in omnibus & per omnia prout supra. &c. Si ergo voluit testator dictos Dominos Rectors posse & debere eligere feminam descendenter ex feminis: a fortiori dicendum est, voluisse, quod ipsi Domini Rectors possint eligere masculum notum ex filiabus ipsius testatoris, calu quo tamen is masculus non fuisset electus & arrogatus ab ultimo illo descendente masculo testatoris frustra prouidisset pro futuris successus temporibus successione & in oibus facultatis.

Tertio suffragatur non patrum, quod ipse testator in quinto & ultimo casu & gradu substitutionis ita dicit. Eo autem non adoptante seu arrogante, & non exequente vt supra ea, quae supradicta sunt, tunc prefati magnifici. Rectors Hospitalis & opere, de quibus supra, & eorum & cuiuscumque eorum capitula sapientes deficitibus in eorum descendantibus quibuscumque ex dictis Do. M. Antonio, & domino Aemilio, ac Do. Hermynie vt supra possint & eside licet & teneantur & obligati sint eligere quemcumque qui reperietur, ex descendantibus prefati Minimalesculis, si reperientur, si minus feminis, dummodo masculum legitimus, & naturalem. Et nullus protinus etiam ex prefato mino superstitibus descendantibus, quemcumque voluerit, dummodo masculum legitimum & naturalem nobilem ex nobilibus generibus procreatum, & quicunque, qui fuerit electus per electionem huiusmodi ipso iure ipso facta intelligatur esse & sit, vt si vere & naturaliter esset de descendantibus legitimis, & naturalibus dicti Magnifici Domini testatoris. Et ita successus & perpetui temporibus & in omnibus facultatis, deficitibus descendantibus legitimis & naturalibus dictorum M. D. testatoris D. Aemilij D. Hermynie & dom. Mini, seu adoptatis vel arrogatis vel electis vt supra, & descendantibus, ex eis in perpetuum seruetur & seruari debeat in oibus & per omnia prout supra toutes quoties opus fuerit, & erit contingens casus. Et ita his omnibus & per omnia prout supra intelligentur reliqua supra scripta bona omnia, & praedictum fideicommissum de quo supra; ita tamen quod omnes & singuli, qui ad legatum seu fideicommissum, de quo supra per adoptionem, seu arroga-

tionem vel electionem, seu alio quovis modo, qui non sint de familia & agnatione Pannelineorum, qui admitti voluerint. &c.

His amplissimis verbis testator ostendit uelle, Dominos Rectors posse eligere etiam personas illas, quas ultimus masculus ex descendantibus ipsius testatoris de cedens tenebatur adoptare seu arrogare nempe masculum ex filiabus ipsius testatoris scilicet eo non adoptante seu arrogante unum ex praedictis ipsi do. Rectors possint & debeant cum eligere. Hoc equidem significant verba illa generalia; eo autem non adoptante. &c. Idem significant illa verba. Ita tamen quod oes & singuli, qui ad legatum seu fideicommissum, de quo supra, per adoptionem seu arrogationem vel electionem seu aliquo modo, &c. Complectuntur generalia hec verba quousque; qui arrogari & eligi potuerunt possunt & debent. Cum ergo nulli masculi nati ex filiabus testatoris arrogati fuerint dicto ultimo masculo descendente a testatore, dicendum est, Dom. Rectores eligere nunc posse & debere unum ex eis.

Quarto & ultimo, admisso citra veri praedictum, quod hoc casu persona masculorum ex filiabus testatoris non comprehendantur sub verbis testatoris mandantis unum ex eis arrogari, ita quod secundum ipsa verba tributa non sit electio dictis Dominis Rectoribus; attamen negari non potest, quia eadem sit ratio, & verisimilis mens testatoris, quod illo ultimo masculo, nempe Dom. Aemilio iunior non arrogante unum ex masculis natum ex altera filiarum testatoris ipsi Do. Rectors possint nunc eum eligere: quia si testator voluit posse eligi masculos ex D. Mino, & alijs remotorib. multo magis voluisse creditur, quod possint eligere proximiores magis dilectos: atque ita nec psona dici omissa & in iuriis dispositione reliqua. Ita declarata regulam t. l. c. modisime ff. de liberis & posth. scripti in commentariis de presumptiis lib. 4. presump. 26. num. 13. 14. 15. & 16. ubi copiose explicaui, & dixi casum similem & habentem eandem rationem comprehendi: Sicuti similis immo idem est hic noster: cum is qui arrogat dicatur per necessarium antecedens eligere ipsam personam, quam arrogat. Et idem prefatus D. Aemilius iunior iussus a testatore arrogare, dicitur iussus eligere, qui cum non eligerit & arrogaverit unum ex masculis natum ex una filiarum testatoris, eligi is nunc potest & debet a dictis Dominis Rectoribus.

S V M M A R I V M .

- 1 Testem dicentem se interfuisse confessioni facta parte praefinita semiplene probare.
- 2 Testes duas de confessione absente altera parte, probare semiplena.
- 3 Probationes duas semiplenes inagi ad probandum.
- 4 Testibus singularibus indices posse credere.
- 5 Vestigialis fraudantem olim, praef. mi & ludere.
- 6 Solita inducere coniecturam.
- 7 Principem statuere non posse vt testibus singularibus credatur.
- Testibus singularibus vt credatur Principem non posse statuere.
- 8 Iuramentum suppletorium posse deferri ei, qui habet attestacionem confessionis facta parte praefinita, & alteram confessionis facta parte absente, nu. 9.
- 10 Iuramentum suppletorium deferri ei, pro quo stat urgens coniectura.
- 11 Iuramentum suppletorium ex officio posse deferri, ubi ante conclusionem causa non fuit petitum.
- 12 Iuramentum suppletorium etiam in grauioribus deferri rbi plusquam semiplene fuit probatum.
- 13 Vestigialis fraudati actionem competere etiam aduersus heredes.

Commissi

Commissi persecutionem dari aduersus heredes. 14 Abolutionem criminis a principe conuersam non intelligi respectu applican, par sed secundum fin.

Principem veniam dantem alicui, non tollere ius tertij. Pernam remitti posse a principe in praedictum fisci non tertij.

Initium à Domino.

C O N S I L I U M M C VIII.

Pacet & mihi quod doce & acut respondit praestantissimus ac eruditissimus iurisconsultus D. Carolus Bardillonius olim diligentissimus auditor meus, dum in Gymnasio Patavino ius Cesareum interpretaret, nempe, satis constare de confessio ne Iosephi de fano haebrei, quod saepe fraudauerit vestigialia & gabellas Mantua, quarum conductores iuc erant magnifici fratres Garotti. Et quidem haebrei confessio probata fuit trium testimoniis hoc est magnificorum D. Vincentij Regij, D. Antonij Riti, & D. Benedicti de Genifortis. Regius affirmat, praedictum habitum extra iudicialiter praefinita tamen & acceptate magnifico do. Hieronymo Garotti uno ex dictis dominis fratibus Garottis, confessum fuisse pro ingenti Rerum summa, scilicet pro aureis sepuginta, & octuaginta millibus fraudasse dicta vestigialia & gabellas. Hunc testem probare semiplene affirmant Bart. in l. admonendi nu. 36. & ibidem latè Cacialupus nu. 86. Costren. in consi. 109. visa petitione col. 2. vers. item est unus testis & in consi. 143. vilo processu. nu. 3. lib. 2. Alex. in l. Gallus. §. ille calus. num. 4. in fi. ff. de lib. posth. Ruinus in consi. 72. nu. n. 4. & 5. lib. 4. Curtius Sen. in l. admonendi nu. 298. ff. de iure iura. & ibidem Ripa nu. 175. in fine testatur communè esse opinionem Ioseph Ludouicus in decisionibus perusinis decisi. 9. nu. 17. Gramma. medicis. 28. num. 4. Mascardus in tract. de probatio. conclus. 379. nu. 18. Emanuel Acosta in l. 6. ex cautione in verbo. Quæro in materia. nu. 5. C. de non numero, pecunia Io. Petrus Surdus in decisi. 12. nu. 4. versi. hanc item & n. 5. Duo alii testes nempe Ritus & Genifortus attestati sunt pariter de confessione extrajudiciali dicti haebrei absente tamē parte. Quæ ob uero duorum testimoniis hanc facere probationem semiplenam, scribunt Castren. in consi. 297. visis actis & actar. nu. 3. in fine lib. 1. & in consi. 9. 2. Quod prefata. nu. 1. lib. 2. Surdus in loco praetalego Mascardus in dicta conclusione 379. nu. 19. & in specie magis Emanuel Acosta in l. 6. ex cautione in verbo. Quæro in materia. nu. 5. C. de non numero, pecunia post Cacialupum in dicta l. admonendi nu. 158. de iure iura. Hæ duæ semiplene probationes una simul iungendæ sunt, ut plenaria probationem faciant. Sicuti in specie affirmant Bar. in dicta l. admonendi nu. 48. & ibidem Cacialupus. nu. 222. & apertius Aret. in consi. 65. in secundo dubio, Curtius lun. in consi. 158. num. 23. & in specie magis Castren. in dicto consi. 109. col. 2. lib. 2. & Crauettus de antiquo tempo, in quarta parte in tercia particulari, que incipit. Sed enim. num. 25. versi. quod tamen non procederet.

Comprobantur praedicta ex deductis in iudicio ab eodem et haebreo, qui deduxit in capitulis, se quidem confessum fuisse dictam fraudationem, sed per iracundiam, non autem quod reuera eam commiserit. Et rurus dixit, se id assertuisse quodammodo per iocum; dicens non uerisimilia, nempe inferri fecisse in ciuitatem ipsam Mantua, sine gabella & vestigialis solutio ne res & merces ualoris octuaginta millionum aureorū.

Confessio & fraudatio stat: qualitates uero iracundia, & ioci probatae non fuerunt ab ipso haebreo. Et ideo hinc sumi potest taliter conjectura non leuis, ut et cōmisississe fraudationem confessatam coram dictis duob. testibus, regio scilicet & benedicto. Haec si mul iuncta operari posse debent, vt credere verum hoc facile posse illustres huius cause iudices, qui iure possunt fidē adhibere etiam testibus singularibus: sicuti quamplu rimu auditorum respondit Craue. in consi. 73. num. 35. in consi. 78. n. 7. & in consi. 267. n. 6. uer. postremo.

Præterea accedit, quod praedictus haebreus anno 1596. mense Iulio uehi fecit à ciuitate Venetiarum Mantua multas merces, non soluta gabella, & vestigiali, & propertia merces illæ fuerunt nomine dictorum dominorum de Garotti capta & retenta. Id quod significat ipsum haebreum consueisse fraudare ipsam gabellam & vestigial, & propertia non leuis hinc insurgit præsumptio, quod uera sit confessio ipsius haebrei facta coram dictis dominis Regio, Rito & Geniforti: sicuti dicimus a solitis & sumi conjecturam & indicium contra aliquem, quod deliquerit, sicuti latissime differui in commentariis de præsumptiis lib. 5. præsumpt. 32. ubi differui de illa iuris regula: quod semel malus semper malus creditur.

Nec repugnat quod do. Scipio Calanoua testis ex minatus mandato serenissimi do. Ducis sit attestatus: quod merces & res illa conductæ a dicto haebreo e ciuitate Venetiarum Mantua, non erant propria ipsius haebrei sed aliquorum principum & Nobilium regni Polonia, quibus ipse Calanoua conduci faciebat, habita licentia ab ipso Serenissimo D. Duce qui ordinauit, quod creditur testimonio dicti Calanoua.

Nam respondetur merces dicti Calanoua esse diuersas & separatas a mercibus haebrei: sicuti in actis fuit deductum & probatum. Et idem do. Garotti iudicium non instituerunt contra haebreum, eiusque filios & heredes respectu mercium & rerum Calanoua, sed causa mercium ipsiusmet haebrei: ac ratione & causa prædictæ confessionis ea se facta. Et præterea ordinatio & rescriptu serenissi. do. Ducis nihil prodest dicto haebre, ex quo restringitur ad res & merces Calanoua.

Hinc sequitur, superuacaneum esse disputare, an adhibenda sit fides testimonio dicti Calanoua in praedictum dominorum de Garotti si testimoniis diversis: attamen ei tamquam singulari non esset credendum: non obstante quod ipse Serenissimus do. Dux mandauerit ipsi Calanoua adhibendam esse fidem. Nam recepta & uera est doctorum sententia; Principe & si supremum statuere minime posse, quod testibus singularibus plenè creditur. Ita sanè Angelus in sua disputatione. Astenis miles. colu. 15. Federicus de Senis in consi. 16. Romanus in sing. 361. Tu seis, quod dispositio Crotus in tract. de testibus. nu. 219. & 221. Iason in l. admonendi in secunda lectura num. 191. ff. de iure iura. latè & egregie Tiraq. in tract. de iudicio in rebus exiguis ferendo, col. 2. vers. secunda ratio, Antonius Gabriel in lib. 1. conclusionum. tit. de testibus, conclusione prima nu. 11.

His crediderim satis plenè probatam fuisse dicti haebrei confessionem. Quod si illustres & præstantissimi iudices huius cause existimabunt semiplenè tantum probatam fuisse intentionem dominorum de Garotti deferre eis poterunt iuramentum suppletorium, t. p. hoc in casu locum habere respondit Castren. in consi. 143. viso processu in fine lib. 1. qui dixit, quod stante attestacione de confessione facta præfinita parte & de altera parte absente deferri posse hoc iuramentum. 9. Idem admittit Cacialupus in l. admonendi. nu. 127. vers. 2. conclude. ff. de iure iura. dum dixit deferri hoc iuramentum quando testes sunt singulares singularitate adminiculativa; ut nostro in casu Emanuel Acosta in